

Received: 2.02.2023
Accepted: 14.04.2023
Published: 30.06.2023

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2023, XXIII, z. 2: s. 93-103
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0053.6797
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Kamila Żmuda-Matan*
Nr ORCID 0000-0002-5172-8945

ZASADY POWIERZANIA SAMORZĄDOWEJ JEDNOSTCE OBSŁUGUJĄCEJ ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ DANYCH OSOBOWYCH

PRINCIPLES OF ENTRUSTING THE LOCAL GOVERNMENT UNIT WITH TASKS RELATED TO THE PROTECTION OF PERSONAL DATA

Streszczenie: Celem opracowania jest analiza zasad powierzania samorządowej jednostce obsługującej zadań związanych ze świadczeniem usług obejmujących ochronę danych osobowych. Potrzeba rozważań w tej kwestii wynika z faktu, iż jednostki samorządu terytorialnego mogą w zależności od swoich potrzeb w sposób swobodny dostosowywać zakres wspólnej obsługi świadczonej przez jednostki obsługujące. Przykładowy katalog rodzaju zadań, które mogą zostać objęte wspólną obsługą, umożliwia bieżące kreowanie rozwiązań stanowiących odpowiedź na nowe zjawiska i potrzeby pojawiające się w administracji samorządowej, w tym rozwiązania techniczne. Znajduje to potwierdzenie w użytych przez ustawodawcę w ustawach samorządowych zwrocie „w szczególności”. Należy przyjąć, iż zakres wspólnej obsługi zapewnianej przez samorządowe jednostki obsługujące ma charakter otwarty, a zatem umożliwia również powierzenie temu podmiotowi zadań z zakresu ochrony danych osobowych, których administratorami lub przetwarzającymi są jednostki obsługiwane.

Słowa kluczowe: centrum usług wspólnych, obsługa wspólna, jednostka obsługująca, jednostka obsługiwana, ochrona danych osobowych, administrator danych osobowych, podmiot przetwarzający, inspektor danych osobowych

Summary: The purpose of the publication is to analyze the principles of entrusting a local government service unit with tasks related to the provision of services involving the

* dr; Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Prawa i Administracji, Instytut Nauk Prawnych, radca prawny. Źródła finansowania publikacji: środki własne autorki; e-mail: kamilamatan@gmail.com

protection of personal data. The need to consider this issue results from the fact that local government units may freely adjust the scope of joint service provided by the service units, depending on their needs. An exemplary catalog of the types of tasks that may be covered by joint service enables the ongoing creation of solutions that respond to new phenomena and needs emerging in local government administration, including technical solutions. This is confirmed by the expression “in particular” used by the legislator in the local government acts. It should be assumed that the scope of joint service provided by local government service units is open, and therefore it also allows entrusting this entity with tasks in the field of personal data protection, whose administrators or processors are serviced units.

Keywords: shared service center; shared service, service unit, serviced unit, personal data protection, personal data controller, processing entity, personal data inspector

WPROWADZENIE

Zarówno gmina, powiat, jak i województwo mogą zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną, swoim jednostkom organizacyjnym zaliczanym do sektora finansów publicznych, samorządowym instytucjom kultury i innym zaliczanym do sektora finansów publicznych samorządowym osobom prawnym utworzonym na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego (dalej: jednostki obsługiwane)¹.

Jednostki obsługujące (tzw. Centra Usług Wspólnych, w skrócie CUW) są tworzone jako osobne podmioty, a głównym zakresem ich działań są najczęściej działania pomocnicze, wykonywane zarówno w odniesieniu do organów wykonawczych, jak i uchwałodawczych samorządu terytorialnego, jak również do obsługi poszczególnych jednostek organizacyjnych, między innymi urzędów, zakładów budżetowych i jednostek budżetowych².

W zakresie samorządowych jednostek organizacyjnych organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, w szczególności: jednostki obsługujące, jednostki obsługiwane oraz zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi³. Samorządowe instytucje kultury i inne zaliczane do sektora finansów publicznych samorządowe osoby praw-

¹ Art. 10 a ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 506, ze zm.), art. 6a ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 511, ze zm.) oraz art. 8c ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2019, poz. 512, ze zm.), K. Żmuda-Matan, *Samorządowe jednostki obsługujące na gruncie nowej ustawy – Prawo zamówień publicznych*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2021, nr 1, s. 60-61.

² <https://uodo.gov.pl/pl/495/2402> [dostęp: 18.05.2023].

³ A. Andruszkiewicz, *Błędy prawne w uchwałach dotyczących organizacji usług wspólnych w gminie na przykładzie wybranych rozstrzygnięć nadzorczych wojewodów*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Źródła prawa w samorządzie terytorialnym*, Warszawa 2018, s. 24.

ne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego, mogą na podstawie porozumień zawartych przez te jednostki z jednostką obsługującą, przystąpić do wspólnej obsługi, po uprzednim zgłoszeniu tego zamiaru organowi wykonawczemu. Zakres wspólnej obsługi określa zawarte porozumienie⁴.

Użyty przez ustawodawcę w przepisach samorządowych zwrot „w szczególności” wskazuje, że jednostki samorządu terytorialnego oraz samorządowe osoby prawne mogą w sposób swobodny dostosowywać zakres wspólnej obsługi⁵. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd gminy, starostwo powiatowe czy urząd marszałkowski, lub inna samorządowa jednostka organizacyjna, jednostka organizacyjna związku międzygminnego albo związku powiatowo-gminnego, jednostka organizacyjna związku powiatów zwane (dalej: jednostki obsługujące)⁶.

Celem niniejszego opracowania jest analiza zasad powierzenia samorządowej jednostce obsługującej zadań związanych ze świadczeniem usług związanych z szeroko rozumianą ochroną danych osobowych. Powyższa potrzeba wynika z faktu, iż jednostki samorządu terytorialnego mogą w zależności od swoich potrzeb w sposób swobodny dostosowywać zakres wspólnej obsługi. Przykładowy katalog rodzaju zadań, które mogą zostać objęte wspólną obsługą, umożliwi bieżące formowanie rozwiązań stanowiących odpowiedź na nowe zjawiska i potrzeby pojawiające się w administracji samorządowej, w tym rozwiązania techniczne. Znajduje to potwierdzenie w użytych przez ustawodawcę w ustawach samorządowych zwrocie „w szczególności”. Należy zatem przyjąć, iż zakres wspólnej obsługi zapewnianej przez samorządowe jednostki obsługujące, określony w ustawach samorządowych, ma charakter otwarty, a zatem umożliwia również powierzenie temu podmiotowi

⁴ Art. 10b ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 506, ze zm.), art. 6 b ustawy o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 511, ze zm.), art. 8d ustawy o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2019, poz. 512, ze zm.).

⁵ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 25 czerwca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1045), druk nr 2656, str. 5; por. A. Andruszkiewicz, *Błędy prawne w uchwałach...*, s. 24; M. Krajewski, *Prawne aspekty tworzenia centrów usług wspólnych w samorządzie terytorialnym*, [w:] I. Wieczorek (red.), *Zarządzanie w jednostkach samorządu terytorialnego. Wybrane aspekty*, Wrocław 2016, s. 35-36; por. R. Grobelny, M. Klupczyński, *Centralizacja działalności w jednostkach samorządu terytorialnego z wykorzystaniem centrum usług wspólnych*, [w:] I. Wieczorek (red.), *Zarządzanie w jednostkach samorządu terytorialnego...*, s. 21-22; por. K. Świetła, M. Wójcik-Jurkiewicz, *Centrum Usług Wspólnych współczesną koncepcją adaptacji rozwiązań biznesowych na poziomie samorządów* [w:] K. Świetła (red.), *Współczesne koncepcje adaptacji rozwiązań rachunkowości i rewizji finansowej w kontekście gospodarki opartej na usługach*, Warszawa 2017, s. 128; por. M. Karciarz, *Zakres obowiązków możliwych do powierzenia Centrum Usług Wspólnych*, LEX/el. 2017.

⁶ Art. 10b ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 506, ze zm.), art. 6b ustawy o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 511, ze zm.), art. 8d ustawy o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2019, poz. 512, ze zm.); K. Żmuda-Matan, *Odpowiedzialność kierowników jednostek obsługujących i obsługiwanych prowadzonych w oparciu o przepisy ustawy o samorządzie gminnym*, „Finanse Komunalne” 2018, nr 11, s. 61 i n.; K. Żmuda-Matan, *Samorządowe jednostki obsługujące jako centralnie zamawiający*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2020, nr 1, s. 112 i n.

zadań z zakresu ochrony danych osobowych, których administratorami lub przetwarzającymi są jednostki obsługiwane. W opracowaniu analizie poddana została również kwestia możliwości świadczenia przez jednostkę obsługującą dla jednostek obsługiwanych usługi inspektora ochrony danych i dokonywania zgłoszeń do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

I

Z mocy prawa jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki⁷. Natomiast CUW nie jest administratorem danych przekazanych przez jednostki obsługiwane. Może je przetwarzać w zakresie i celu niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tych jednostek (zgodnie z art. 10d ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i art. 8f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa). W zależności od różnych możliwych rozwiązań stosowanych przez konkretne samorządy, CUW może być natomiast administratorem danych, np. swoich pracowników.

II

Ze względu na otwarty katalog zadań możliwych do powierzenia jednostce obsługującej, w oparciu o ustawy samorządowe, CUW jako jednostka obsługująca może wspólną obsługą objąć zadania z zakresu ochrony danych osobowych, których administratorami lub przetwarzającymi są jednostki obsługiwane⁸. Występujący w praktyce zakres czynności powierzonych do wykonywania w ramach obsługi wspólnej przez CUW-y na rzecz jednostek obsługiwanych w zakresie ochrony danych osobowych obejmuje czynności szkoleniowe i doradcze, do których należą:

- współpraca z inspektorem ochrony danych w zakresie:
 - zbierania informacji w celu identyfikacji procesów przetwarzania,
 - analizowanie i sprawdzanie zgodności przetwarzania,
 - informowanie, doradzanie i rekomendowanie określonych działań,
 - aktualizacja polityk ochrony danych osobowych (w tym umów powierzenia przetwarzania danych osobowych),

⁷ Art. 10d ustawy o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 506, ze zm.), art. 6d ustawy o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2019, poz. 511, ze zm.), art. 87 ustawy o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. 2019, poz. 512, ze zm.).

⁸ Por. Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z 30.03.2020 r., 32/20, Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Bydgoszcz, dnia 2 kwietnia 2020 r., nr 1862.

- stosowanie mechanizmów takich jak zapewnienie ochrony danych osobowych na etapie projektowania oraz domyślnej ochrony danych,
- współpraca przy przeprowadzaniu analizy ryzyka i zagrożeń,
- wykrywanie i reagowanie na przypadki naruszenia bezpieczeństwa danych osobowych i systemów informatycznych przetwarzających dane oraz wdrażanie procedury działań korygujących, w tym prowadzenie rejestru naruszeń,
- przeprowadzanie szkoleń pracowników CUW i jednostek obsługiwanych oraz działań zwiększających świadomość pracowników w obszarze ochrony danych osobowych,
- doskonalenie procesu zabezpieczeń fizycznych zbiorów danych osobowych,
- monitorowanie prowadzenia ewidencji udzielanych przez jednostki obsługiwane upoważnień do przetwarzania danych osobowych,
- prowadzenie rejestru czynności przetwarzania i ewidencji naruszeń;
- koordynacja i realizacja procesu wypełniania obowiązków nałożonych umową powierzenia przetwarzania danych osobowych na CUW zawartych z jednostkami obsługiwanymi;
 - wspieranie Inspektora Ochrony Danych w zakresie pełnienia roli punktu kontaktowego dla osób, których dane dotyczą oraz pełnienia funkcji punktu kontaktowego dla Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
 - aktywne włączanie się we wszelkie sprawy związane z przetwarzaniem danych osobowych⁹.

III

W zakresie świadczenia usług inspektora ochrony danych, na gruncie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119/1) – ogólne rozporządzenie o ochronie danych (dalej: RODO), sprawa przedstawia się odmiennie.

Obowiązek wyznaczenia inspektora ochrony danych w sektorze publicznym dotyczy wszystkich organów i podmiotów publicznych. Pojęcie organu lub podmiotu publicznego użyte w art. 37 ust. 1 ww. rozporządzenia nie zostało zdefiniowane w samym rozporządzeniu, przy oparciu się na założeniu, że pojęcie organu lub podmiotu publicznego powinno zostać określone na poziomie przepisów krajowych.

⁹ Przykładowy katalog czynności z zakresu obsługi RODO świadczonych przez CUW-y, na przykładzie CUW MT; źródło: Regulamin Organizacyjny, załącznik do zarządzenia 39/2021, <https://cuwtychy.bip.gov.pl/fobjects/download/1210349/2021-31-12-regulamin-org-pdf.html> [dostęp: 18.05.2023].

Na gruncie ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych wskazano, że przez organy i podmioty publiczne obowiązane do wyznaczenia inspektora, o których mowa w wyżej przywołanym rozporządzeniu, ustawa rozumie:

- 1) jednostki sektora finansów publicznych;
- 2) instytuty badawcze;
- 3) Narodowy Bank Polski.

Inspektor ochrony danych jest wyznaczany na podstawie kwalifikacji zawodowych, a w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych oraz umiejętności wypełnienia zadań, o których mowa w art. 39 rozporządzenia RODO. Może on być członkiem personelu administratora lub podmiotu przetwarzającego lub wykonywać zadania na podstawie umowy o świadczenie usług. Administrator lub podmiot przetwarzający publikują dane kontaktowe inspektora ochrony danych i zawiadamiają o nich organ nadzorczy. Inspektorem ochrony danych osobowych nie może być osoba prawna.

Z punktu widzenia zakresu wspólnej obsługi świadczonej przez CUW-y przepis art. 37 ust. 3 rozporządzenia RODO daje możliwość wyznaczenia jednego inspektora ochrony danych dla kilku organów lub podmiotów publicznych, będących administratorami lub podmiotami przetwarzającymi – z uwzględnieniem ich struktury organizacyjnej i wielkości. Oznacza to, że jedna osoba zostaje wyznaczona do wykonywania zadań inspektora ochrony jednocześnie w kilku podmiotach. Każdy z administratorów danych będzie uprawniony do korzystania z pracy inspektora danych w wymaganym przez siebie zakresie. Inspektor ochrony danych będzie zaś obowiązany do realizacji przewidzianych w RODO zadań odrębnie na rzecz i w interesie każdego poszczególnego administratora, dla którego został wyznaczony¹⁰. Przepisy RODO nie zawierają wyrażonego wprost zakazu wyznaczenia przez kilka podmiotów publicznych tej samej osoby na inspektora ochrony danych poza sytuacją wskazaną w art. 37 ust. 3. Skorzystanie z takiego rozwiązania wymaga dokonania starannej analizy, czy wyznaczona osoba będzie w stanie prawidłowo wypełniać wszystkie swoje obowiązki wobec każdego administratora danych¹¹.

Ani przepisy rozporządzenia ogólnego, ani ich interpretacje, wydawane np. przez Grupę Roboczą zawarte w art. 29 w postaci wytycznych, nie limitują, ile maksymalnie podmiotów będzie mógł obsługiwać jeden inspektor ochrony danych. Określenie tej kwestii uzależnione winno być od wielu czynników, w tym m.in. od: efektywnej dostępności inspektora, możliwości uzyskania przez niego szczegółowej wiedzy na temat funkcjonowania podmiotu, dysponowania przez niego odpowiednią do zakresu zadań i specyfiki procesów przetwarzania danych ilością czasu aż po konieczność unikania konfliktu interesów oraz wielkości i struktury organizacyjnej jednostki będącej

¹⁰ Art. 37 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

¹¹ <https://uodo.gov.pl/pl/495/2406>; por. M. Sender, *Czy organ prowadzący dla 8 przedszkoli może powołać jednego Inspektora Ochrony Danych i zgłosić do PUOD? Czy każde przedszkole jeśli decyduje się na Inspektora musi samodzielnie zgłosić go do PUOD? Jeżeli Inspektor byłby wspólny - to kto powinien płacić mu wynagrodzenie?*, źródło: <https://sip.lex.pl/#/question-and-answer/621952868/czy-organ-prowadzacy-dla-8-przedszkoli-moze-powolac-jednego-inspektora-ochrony-danych-i-zglosic...?cm=URELATIONS>.

administratorem danych¹². Na pytanie więc, ile maksymalnie podmiotów będzie mógł obsługiwać jeden inspektor ochrony danych osobowych, precyzyjnie będzie można odpowiedzieć jedynie w kontekście konkretnych sytuacji. Jednakże tak jak każda decyzja dotycząca przyjmowanych rozwiązań w zakresie ochrony danych osobowych również decyzja w zakresie wyboru odpowiedniej osoby do pełnienia funkcji inspektora musi być podejmowana z pełną świadomością ciężącej na administratorze danych odpowiedzialności za prawidłowe przestrzeganie przepisów prawa.

Każdy z administratorów lub podmiotów przetwarzających, na rzecz których został wyznaczony jeden inspektor danych osobowych, zapewnia, by ten inspektor był właściwie i niezwłocznie włączany we wszystkie sprawy dotyczące ochrony danych osobowych. Każdy z administratorów lub podmiotów przetwarzających wspiera inspektora ochrony danych w wypełnianiu przez niego zadań, zapewniając mu zasoby niezbędne do wykonania tych zadań, w tym, jeżeli to konieczne, uprawnienie do dostępu do danych osobowych i operacji przetwarzania w niezbędnym zakresie na podstawie nadanego przez każdego z administratorów upoważnienia, a także zasoby niezbędne do utrzymania jego wiedzy fachowej.

Każdy z podmiotów zobowiązanych do wyznaczenia inspektora ochrony danych będzie również zobowiązany – zgodnie z art. 37 ust. 7 RODO – do opublikowania danych kontaktowych inspektora i zawiadomienia o nich organu nadzorczego. Tak jak obowiązek wyznaczenia inspektora, tak i obowiązek powiadomienia o danych kontaktowych dotyczy zatem każdej jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 37 ust. 1 lit. a RODO¹³. Powyższe znajduje również oparcie w postanowieniach ustawy o ochronie danych osobowych, zgodnie z art. 9 ust. 5 – w przypadku wyznaczenia jednego inspektora przez organy lub podmioty publiczne, każdy z tych podmiotów dokonuje zawiadomienia Prezesa Urzędu o jego wyznaczeniu w terminie 14 dni od dnia wyznaczenia, wskazując imię, nazwisko oraz adres poczty elektronicznej lub numer telefonu inspektora. Zgłoszenie IOD-a oraz poinformowanie o zmianach dotyczących IOD-a może odbyć się jedynie elektronicznie, za pośrednictwem formularza dostępnego w Internecie. Zgłoszenie musi być opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym na ePUAP.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 RODO inspektor ochrony danych ma następujące zadania:

a) informowanie administratora, podmiotu przetwarzającego oraz pracowników, którzy przetwarzają dane osobowe, o obowiązkach spoczywających na nich na mocy rozporządzenia RODO oraz innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych i doradzanie im w tej sprawie;

b) monitorowanie przestrzegania rozporządzenia RODO, innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych oraz polityk administratora lub podmiotu przetwarzającego w dziedzinie ochrony danych osobowych, w tym po-

¹² <https://uodo.gov.pl/pl/495/2403> [dostęp: 18.05.2023].

¹³ <https://uodo.gov.pl/pl/495/2402> [dostęp: 18.05.2023].

dział obowiązków, działania zwiększające świadomość, szkolenia personelu uczestniczącego w operacjach przetwarzania oraz powiązane z tym audyty;

c) udzielanie na żądanie zaleceń co do oceny skutków dla ochrony danych oraz monitorowanie ich wykonania zgodnie z art. 35 rozporządzenia RODO¹⁴;

d) współpraca z organem nadzorczym;

e) pełnienie funkcji punktu kontaktowego dla organu nadzorczego w kwestiach związanych z przetwarzaniem, w tym z uprzednimi konsultacjami, o których mowa w art. 36 rozporządzenia RODO, oraz w stosownych przypadkach prowadzenie konsultacji we wszelkich innych sprawach.

Inspektor ochrony danych wypełnia swoje zadania z należyтым uwzględnieniem ryzyka związanego z operacjami przetwarzania, mając na uwadze charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania. W ramach obowiązków wynikających z art. 39 ust. 1 RODO inspektor ochrony danych osobowych świadczy na rzecz jednostek obsługiwanych m.in. następujące usługi:

– przeprowadza audyty zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami oraz opracowuje sprawozdania z ich przeprowadzenia i zalecenia dla dyrektora;

– doradza w procesie aktualizacji dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych osobowych (w tym umów powierzenia danych) obowiązujących w danej jednostce;

– przygotowuje wzory dokumentów do dostosowania i zastosowania w jednostce;

– przeprowadza działania zwiększające świadomość oraz organizuje szkolenia dla pracowników uczestniczących w operacjach przetwarzania danych;

– wspiera dyrektora przy przeprowadzaniu analizy ryzyka i zagrożeń oraz doradza na każdym etapie tego procesu;

– wnioskuje do dyrektora jednostki o wdrożenie zabezpieczeń adekwatnych do stwierdzonych zagrożeń oraz istniejącego ryzyka;

– weryfikuje prowadzoną przez jednostkę ewidencję udzielonych upoważnień do przetwarzania danych osobowych;

– zapewnia wsparcie przy wyjaśnianiu i dokumentowaniu przypadków naruszenia zasad przetwarzania i ochrony danych osobowych.

¹⁴ Artykuł 35 ust. 1 i 2 RODO Ocena skutków dla ochrony danych:

„1. Jeżeli dany rodzaj przetwarzania – w szczególności z użyciem nowych technologii – ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, administrator przed rozpoczęciem przetwarzania dokonuje oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych. Dla podobnych operacji przetwarzania danych wiążących się z podobnym wysokim ryzykiem można przeprowadzić pojedynczą ocenę.

2. Dokonując oceny skutków dla ochrony danych, administrator konsultuje się z inspektorem ochrony danych, jeżeli został on wyznaczony”.

IV

Zatem niezależnie od sytuacji czy IOD-em ma być pracownik jednostki obsługiwanej, czy też pracownik CUW-u, konieczne jest osobne wyznaczenie IOD przez każdą z tych jednostek, np. każdą szkołę, dom kultury – jako osobnych administratorów.

Nawet jeżeli CUW świadczy obsługiwanym podmiotom usługi związane z szeroko rozumianą ochroną danych osobowych, nie jest uprawniony do wyznaczania inspektora ochrony danych w tych podmiotach. Obowiązek wyznaczania inspektora ochrony danych nie może być przeniesiony, np. w drodze uchwały czy porozumienia, na inną jednostkę organizacyjną, np. na CUW.

Najczęściej w ramach wspólnej obsługi świadczonej przez CUW-y jednostki obsługiwane mają możliwość wyznaczenia inspektora ochrony danych, zarekomendowanego przez jednostkę obsługującą. Wskazany czy dedykowany dla jednostki obsługiwanej przez CUW IOD pozostaje najczęściej w strukturach wewnętrznych takiego CUW-u, będąc co do zasady jego pracownikiem. Takie rozwiązanie może stanowić znaczące ułatwienie dla jednostki obsługującej, jak również dla jednostek obsługiwanych, w szczególności w zakresie ich wzajemnej współpracy. Pełnienie funkcji IOD-a przez tę samą osobę może również pomóc w opracowaniu i jednolitym przestrzeganiu procedur dotyczących zasad przetwarzania danych osobowych, w ramach jednej jednostki samorządu terytorialnego i jej jednostek organizacyjnych.

W wytycznych organów z zakresu ochrony danych osobowych wprost wskazuje się, że obowiązki IOD-a mogą być wypełniane również poprzez infolinię lub inne środki bezpiecznej komunikacji¹⁵.

Wyzwaniem w bieżącym wykonywaniu zadań IOD-a dla jednostki obsługującej i jednostek obsługiwanych w kontekście jego statusu mogą być różne role, w jakich występują poszczególne jednostki korzystające z usług wspólnej obsługi, tj. posiadanie statusu administratora, podmiotu przetwarzającego lub współadministratora. W związku ze statusem IOD-a jako niezależnego ciała doradczego w sprawach z zakresu ochrony danych osobowych, w niektórych przypadkach może dochodzić do konfliktu interesów (np. w doradzaniu przy zawieraniu umowy powierzenia danych zarówno jednostce obsługiwanej, będącej administratorem danych, jak i drugiej jednostce obsługiwanej, będącej podmiotem przetwarzającym). Ponadto, zgodnie z RODO, administrator oraz podmiot przetwarzający muszą zapewnić, by IOD nie otrzymywał instrukcji dotyczących wykonywania zadań wskazanych w RODO.

Zasady świadczenia wspólnej obsługi w zakresie RODO muszą w pełni zapewniać niezależność IOD-a. Wymóg niepowodowania konfliktu interesów jest ściśle związany z wymogiem wykonywania zadań w sposób niezależny. Zatem z pełnie-

¹⁵ Wytyczne dotyczące inspektorów ochrony danych ('DPO'), WP 243 rew.01, https://uodo.gov.pl/data/filemanager_pl/15.pdf [dostęp: 18.05.2023].

niem funkcji inspektora wiążą się bardzo konkretne wymagania prawne i wymagań tych trzeba będzie sumiennie przestrzegać¹⁶.

PODSUMOWANIE

Ze względu na otwarty katalog zadań możliwych do powierzenia jednostce obsługującej w oparciu o ustawy samorządowe, CUW-owi mogą zostać powierzone do objęcia wspólną obsługą zadania z zakresu ochrony danych osobowych, których administratorami lub przetwarzającymi są jednostki obsługiwane. Występujący w praktyce zakres czynności powierzonych do wykonywania w ramach obsługi wspólnej przez CUW-y na rzecz jednostek obsługiwanych w zakresie ochrony danych osobowych obejmuje w szczególności czynności szkoleniowe i doradcze. Nawet jeżeli CUW świadczy obsługiwanym podmiotom usługi związane z szeroko rozumianą ochroną danych osobowych, nie jest uprawniony do wyznaczania inspektora ochrony danych w tych podmiotach. Obowiązek wyznaczania inspektora ochrony danych nie może być przeniesiony, np. w drodze uchwały czy porozumienia, na inną jednostkę organizacyjną, np. na CUW. Najczęściej w ramach wspólnej obsługi w zakresie zadań z zakresu ochrony danych osobowych, świadczonej przez CUW-y, jednostki obsługiwane uzyskują możliwość wyznaczenia inspektora ochrony danych, zarekomendowanego przez jednostkę obsługującą. Wskazany czy dedykowany dla jednostki obsługiwanej przez CUW IOD pozostaje najczęściej w strukturach wewnętrznych takiego CUW-u, będąc co do zasady jego pracownikiem.

Bibliografia

Literatura

Andruszkiewicz A., *Błędy prawne w uchwałach dotyczących organizacji usług wspólnych w gminie na przykładzie wybranych rozstrzygnięć nadzorczych wojewodów*, [w:] B. Dolnicki (red.), *Źródła prawa w samorządzie terytorialnym*, Warszawa 2018.

Grobelny R., Klupczyński M., *Centralizacja działalności w jednostkach samorządu terytorialnego z wykorzystaniem centrum usług wspólnych*, [w:] I. Wieczorek (red.), *Zarządzanie w jednostkach samorządu terytorialnego. Wybrane aspekty*, Wrocław 2016.

Karciaz M., *Zakres obowiązków możliwych do powierzenia Centrum Usług Wspólnych*, LEX/el. 2017.

Krajewski M., *Prawne aspekty tworzenia centrów usług wspólnych w samorządzie terytorialnym*, [w:] I. Wieczorek (red.), *Zarządzanie w jednostkach samorządu terytorialnego. Wybrane aspekty*, Wrocław 2016.

¹⁶ <https://uodo.gov.pl/pl/495/2406> [dostęp: 18.05.2023].

Smoleń P. (red.), *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Warszawa 2014.

Świetła K., Wójcik-Jurkiewicz M., *Centrum Usług Wspólnych współczesną koncepcją adaptacji rozwiązań biznesowych na poziomie samorządów*, [w:] K. Świetła (red.), *Współczesne koncepcje adaptacji rozwiązań rachunkowości i rewizji finansowej w kontekście gospodarki opartej na usługach*, Warszawa 2017.

Żmuda-Matan K., *Odpowiedzialność kierowników jednostek obsługujących i obsługiwanych prowadzonych w oparciu o przepisy ustawy o samorządzie gminnym*, „Finanse Komunalne” 2018, nr 11.

Żmuda-Matan K., *Samorządowe jednostki obsługujące jako centralny zamawiający*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2020, nr 1.

Żmuda-Matan K., *Samorządowe jednostki obsługujące na gruncie nowej ustawy – Prawo zamówień publicznych*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2021, nr 1.

Akty normatywne

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, s. 1, z późn. zm.).